

Komunitní péče snižuje počet psychiatrických hospitalizací až o 70 procent

2.6.2026 - | Krajský úřad Ústeckého kraje

Na Krajském úřadě Ústeckého kraje se sešel řídicí výbor projektu „Multidisciplinární přístup v podpoře lidí s duševním onemocněním v Ústeckém kraji“ (zkráceně MULTIDISCIPLINARITA), reg. číslo projektu CZ.03.02.02/00/22_006/0001328, který přinesl na svém závěrečném jednání zásadní změnu v systému péče o lidi s psychickým onemocněním.

Podstatou této reformy je přechod od ústavní a izolované péče k integrované komunitní péči zaměřené na zotavení klienta v jeho přirozeném prostředí. Výsledky z praxe ukazují, že kontinuální terénní péče dokáže snížit počet psychiatrických hospitalizací a rehospitalizací o 60 až 70 %.

Řídicí výbor projektu za účasti Jindry Zalabákové, 1. náměstkyně hejtmana, Radima Laibla, radního pro zdravotnictví, realizátorů projektu a zástupců zapojených subjektů, regionálních metodiků a uživatelů služeb, na svém závěrečném jednání na krajském úřadě shrnul všechny aktivity projektu a představil je i národní koordinátorce politiky duševního zdraví a místopředsedkyni Rady vlády pro duševní zdraví Ditě Protopové.

Celý nově vybudovaný model stojí na propojení tří konkrétních úrovní: strategického řízení na makro úrovni kraje, regionálního koordinačního partnerství v jednotlivých okresech a přímé sítě terénních multidisciplinárních týmů a Center duševního zdraví (CDZ) na mikro úrovni.

Aby týmy v regionu nespolupracovaly chaoticky, projekt úspěšně nastavil pevné procesní mechanismy a vytvořil jednotnou metodiku multidisciplinární spolupráce. Všechny zapojené týmy a nově vzniklá CDZ začaly využívat identické metodické nástroje – například mapování a škálování potřeb, krizové plány, individuální plány zotavení, předem vyřčená přání, konziliární karty či mapování funkčních schopností klienta (GAF). Systém doplňují pravidelné multidisciplinární porady, konziliární setkání napříč Centry duševního zdraví (CDZ), Týmy duševního zdraví (TDZ) a lůžkovými odděleními a také strukturované případové konference za účasti klienta a jeho rodiny.

Projekt v Ústeckém kraji úspěšně mění samotnou filozofii přístupu k nemocným. Zatímco tradiční paternalistický přístup stavěl pacienta do role pasivního příjemce péče v uzavřených institucích a soustředil se pouze na odstraňování symptomů, moderní přístup zaměřený na zotavení vrací člověku kontrolu nad vlastním osudem.

Lékař a terénní pracovníci zde fungují jako průvodci a konzultanti, rozhodování probíhá společně s klientem a cílem je plnohodnotný život v přirozeném komunitním prostředí. Namísto beznaděje a pasivity přináší nový systém naději, možnost volby, objevování silných stránek člověka a bezpečné riskování.

Konkrétní dopady systému v praxi

- **Pro klienta a rodinu:** Lidé s duševním onemocněním nezůstávají izolovaní v ústavech, ale žijí doma. Sociální pracovníci jim pomáhají řešit dluhy, úřady a stabilizovat bydlení, čímž se předchází bezdomovectví. Obrovským přínosem je zapojení tzv. peer konzultantů – lidí s vlastní prožitou zkušeností s duševní nemocí, kteří do týmů vnášejí naději a praktické rady. Systém zároveň ulevuje rodinným příslušníkům od nepřetržité zátěže.

- **Pro zdravotní a sociální systém:** Mobilní týmy dokážou rozpoznat varovné příznaky relapsu (zhoršení stavu) přímo v domácím prostředí klienta a okamžitě upravit medikaci či zvýšit psychickou podporu. Tím se předchází krizím a hospitalizacím. Pokud je pobyt v nemocnici nutný, multidisciplinární tým je s lůžkovým oddělením propojen a okamžitě plánuje koordinované propuštění a plynulý návrat domů bez rizika propadu. Díky sdílení informací nedochází ke zdvojování vyšetření a lidé nepropadají sítím péče.
- **Pro společnost:** Komunitní péče je v dlouhodobém měřítku ekonomicky výhodnější než financování dlouhodobých ústavních lůžek. Podpoření klienti se často dokážou vrátit na trh práce a mění se z příjemců dávek na plátce daní. Pravidelný kontakt s týmy CDZ navíc minimalizuje riziko, že se nekompenzovaný pacient dostane do křížku se zákonem nebo ohrozí své okolí. Systém rovněž efektivně reaguje na akutní celospolečenskou poptávku v oblasti dětského duševního zdraví.

<https://www.kr-ustecky.cz/komunitni-pece-snizuje-pocet-psychiatrickych-hospitalizaci-az-o-70-procent>